

EURÓPAI UNIÓS STRATÉGIA A VIRÁGZÓ DUNA-RÉGIÓÉRT

A Duna mintegy 2850 km-es hosszával Európa második leghosszabb folyója, amely a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig húzódva tíz országon halad át, medencéjében pedig további négy ország fekszik. Vízérőművek, páneurópai közlekedési folyosó és Európa legritkább fajainak otthona – a folyóra nehezedő terhek gyakran egymással is ellentétesek, és a régióban lezajlott politikai változások is nyomot hagytak azon, hogy e kihívásokat hogyan próbálják kezelni.

A balti-tengeri régióra vonatkozó európai uniós stratégia – vagyis az első ilyen jellegű makroregionális terv – nyomába lépve a Duna-régióra vonatkozó európai uniós stratégia kiaknázza a régióhoz kötődő érintett felek különböző erőfeszítéseit, és felvértezi őket azokkal az eszközökkel, amelyekre támaszkodva biztonságos, virágzó és igazságos régiót teremthetnek az itt élő 115 millió ember számára.

MIÉRT VAN SZÜKSÉG A STRATÉGIÁRA?

Az EU területének egyötödét kitevő Duna-régió jóléte elválaszthatatlanul egybefonódik az egész Unióéval. A régió számos problémája nincs tekintettel a határookra: az árvizek, a közlekedési és energiaügyi kapcsolatok, a környezetvédelem és a biztonsági kihívások mind közös fellépést követelnek.

Megoldást kell találni a gazdasági különbségekre és az infrastrukturális beruházások alacsony szintjére, amelyek az 1990 előtti időszak örökségei. A bevándorlás, az éghajlatváltozás és a biztonság különösen erős hatást gyakorolhat erre a területre a régió politikai és földrajzi sajátosságai miatt. A környezetvédelmi problémák különösen sürgetőek mind a biológiai sokféleség, mind a kulturális örökség megóvása szempontjából.

KI DÖNTÖTT ARRÓL, HOGY MILYEN LÉPÉSEKRE VAN SZÜKSÉG?

A régió tagállamai a Bizottságot kérték fel arra, hogy javasoljon a legfontosabb kihívásokra hatékony megoldásokat kínáló keretrendszert.

A Bizottság Regionális Politikai Főigazgatósága által irányított alapos konzultáció során az ötletek és a megfontolandó szempontok széles köre gyűlt össze. Ezt egy nyilvános online konzultációs eljárás is kiegészítette, amely azt volt hivatott biztosítani, hogy a régióban élők legfontosabb szempontjait figyelembe vevő, az ő javukra felvetett megoldásokat átvevő, átlátható folyamat menjen végbe.

A mindezek alapján azonosított négy prioritás, „pillér” a következő: a Duna-régió összekapcsolása, a Duna-régió környezetének védelme, a jólét növelése a Duna-régióban, valamint a Duna-régió megerősítése.

A stratégia mint koherens szerkezetű keretrendszer az együttműködés új formáját képviseli a térséghez kötődő partnerek számára. A létező pénzügyi eszközök és politikai intézkedések koordinálására összpontosít, nem pedig újak létrehozására vagy új intézmények, új bürokrácia felállítására.

Hogyan működik?

Minden egyes pillér több kiemelt területet ölel fel, amelyek meghatározzák azokat a pontosabban kijelölt fellépéseket és projekteket, amelyek révén a szavak gyakorlati eredményekre fordíthatók le. A fellépések végrehajtása a kiemelt területek koordinátorainak feladata; ezek az illetékes minisztériumoknál és ügynökségeknél dolgozó szakértők egyben a jelentéstétel és az értékelés fő csatornái is.

A fellépések és projektek meghatározásakor négy tényezőt vesznek figyelembe:

- A kijelölt prioritásokhoz kell kapcsolódniuk és egyértelmű támogatást kell élvezniük.
- Hatással kell lenniük az egész makrorégióra (vagy annak jelentős részére).
- Megvalósíthatónak kell lenniük.
- Koherenseknek kell lenniük és kölcsönösen támogatniuk kell egymást.

A stratégia integrált megközelítésmódon alapul, így a fellépéseket egyensúlyba kell hozni egymással a leginkább fenntartható megoldások kialakítása érdekében.

A Duna-régió összekapcsolása – közlekedés, energia, kultúra és turizmus

Ez a pillér három prioritási területre összpontosít. Céljai:

- a mobilitás és az intermodalitás fejlesztése (közúti, vasúti, légi és belvízi közlekedési útvonalak);
- a fenntartható energia használatának ösztönzése (energetikai infrastruktúra, piacok és környezetbarát energia);
- a kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása.

Ezek a célok elérhetők az infrastruktúra területéhez, illetve a közlekedési és energetikai rendszerek üzemeltetéséhez kapcsolódó koordináció erősítésével, a környezetbarát energia terén bevált gyakorlatok megosztásával, valamint a Duna-régió kultúrájának és idegenforgalmának népszerűsítésével.

Nem nulláról indulunk

Az együttműködés már jelenleg is egyre erősödik a régióban, különösen az EU kohéziós politikája és a „Délkelet-Európa” elnevezésű transznacionális program keretében. A 2007–2013 közötti időszakban csupán a strukturális alapokból mintegy **100 milliárd euró** áll rendelkezésre.

Egyéb finanszírozási források is elérhetőek, például az Európai Beruházási Banktól és más hasonló nemzetközi pénzügyintézetektől, valamint nemzeti, regionális és helyi szintű hatóságokon keresztül.

KÖZLEKEDÉS

A Majna–Duna-csatorna által egymással összekapcsolt Rajna és Duna 11 országot köt össze egymással az Északi-tengertől a Fekete-tengerig, így ennek a térségnek a gerincét alkotja. Azonban e fontos útvonal egészén nem használjuk ki maradéktalanul azokat a lehetőségeket, amelyek a belvízi hajózásban rejlenek: a Rajna vizén szállított rakomány mennyiségnek a Dunán mindössze 10–20%-át szállítják. Ezenkívül a multimodalitást is elő kell segíteni.

A közelmúltban jelentősen átalakultak a régióban húzóó állományok. Ennek egyik következményeként kevés beruházás folyik a határon átnyúló összeköttetések terén. Ez valamennyi közlekedési módra igaz, de különösen a vasúti és közúti közlekedésre.

E kiemelt területhez egyebek mellett a következő témájú projektek tartoznak: hajóroncsok és egyéb hulladékok eltávolítása a folyó medréből; gyorsabb vasúti összeköttetések a nagyvárosok között; multimodális beruházások a környezetbarát mobilitási megoldások előmozdítása érdekében.

ENERGIA

Az árak magasak a régióban, mivel az energia nagy részét importálni kell, a szállítás drága, a piacok pedig széttöredezték. Amint a 2009. januári gázválság is mutatta, az energiaellátás nem biztonságos, ráadásul a jelenlegi energiatermelési módszerek jelentős mennyiségű szennyezés forrásai is. Mindazonáltal a régióban rendelkezésre áll egy olyan szaktudás az energiahatékonysághoz és a megújuló energiához kapcsolódóan, amelyet hasznos volna támogatni és továbbadni.

A konkrét lépések között említhető az észak-déli gázvezetékre irányuló projektek fejlesztése és megvalósítása, valamint a tárolási kapacitások bővítése. A megújuló energiák fellendítéséhez hozzájárul majd a 4Biomass projekt és a Duna-régió megújuló energiáról szóló cselekvési tervének előkészítése.

Győr-Pér repülőtér: elsősorban üzleti charter légi utasok veszik igénybe (Magyarország)

EURÓPAI UNIÓS STRATÉGIA A VIRÁGZÓ DUNA-RÉGIÓÉRT

KULTÚRA

A Duna mentén számos idegenforgalmi, illetve örökséget jelentő helyszín található. Az intézkedéseknek biztosítaniuk kell a turisztikai ágazat hosszú távú versenyképességét és fenntarthatóságát a régió számára új fejlesztések és beruházások formájában hasznot hozó együttműködési lehetőségek feltárásával. A jövőben a régió egyedülálló természeti és kulturális örökségét határozottabban előtérbe állító, fenntarthatóbb marketingtevékenységet kell folytatni.

A környezet védelme a Duna-régióban

Ez a pillér három kiemelt területre összpontosít. Céljai:

- a vizek minőségének helyreállítása és megőrzése;
- környezeti kockázatok kezelése;
- a biológiai sokféleség, a táj és a levegő-, illetve a talajminőség megőrzése.

Ezeket a célokat más szakpolitikákkal is integrálni kell. Például a közlekedési infrastruktúra ugyan pozitív hatással van a növekedésre, de amennyiben nincs megfelelően megtervezve, negatív hatással lehet a biológiai sokféleségre, a levegő- és vízminőségre.

VÍZGAZDÁLKODÁS

Ez központi dilemma a régió számára, a víz minőségével és mennyiségével kapcsolatos kérdések tartoznak a körébe. Néhány kihívás: a szerves anyagok, tápanyagok és veszélyes anyagok által okozott szennyezés csökkentése, valamint a vízi útvonalakat megszakító akadályok eltávolítása, illetve az ezekhez történő alkalmazkodás.

KÖRNYEZETI KOCKÁZATOK

Számos természeti vagy ipari kockázatot jelentő hely található a Duna-medencében. Ezek és az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó kihívások miatt a lehetséges kockázatok elemzése, a felkészültség és a gyorsreagálási mechanizmusok mind központi elemei a stratégiának. A 2010-es vörösiszap-katasztrófa is ráirányította a figyelmet arra, hogy mennyire fontos a gyors és hatékony együttműködés.

AZ ÖKOSZISZTÉMA

A Duna-régió egyetlen, kölcsönösen összefüggő és egymástól kölcsönösen függő részekből álló ökoszisztéma, amely rendkívül értékes környezeti erőforrásokat és szolgáltatásokat kínál (élelmiszert, rostokat és ivóvizet, a terület vízmennyiségének szabályozását és a talaj védelmét).

A régióban található a fennmaradt nagy európai vadonok jelentős része, ezenkívül olyan ökológiai összeköttetéseket biztosít, amelyek létfontosságúak Európa környezetének egészsége szempontjából. Azonban a gyors gazdasági fejlődés, az erdőirtások és a környezetszennyezés miatt nyomás nehezedik a régióra.

Néhány javasolt intézkedés: ütközősávok kialakítása a folyó mentén a tápanyagok megtartása céljából; a legkorszerűbb technológia alkalmazása a veszélyes hulladékokat kezelő létesítményekben; a DANUBE FLOODRISK projekt kapcsán nyert adatok teljes körű felhasználása; a vizes élőhelyek helyreállításának segítése az árvízvédelem javítása érdekében; valamint a védett területek DANUBEPARKS nevű hálózatának megalósítása.

Vízisztítás Romániában

A jólét növelése

A Duna-régiót egyrészt jelentős társadalmi-gazdasági különbségek, másrészt az egyes országok között fennálló szoros kapcsolatok jellemzik. A jólét növelésére irányuló pillér az Európa 2020 stratégiát támogatva több mint 50 olyan konkrét fellépést és projektet támogat, amelyek a szakadékok csökkentését célozzák a következők segítségével:

- tudásalapú társadalom kialakítása kutatás, oktatás és információs technológiák segítségével;
- a vállalkozások versenyképességének támogatása többek között klaszterek és hálózatok fejlesztése által;
- az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés.

VERSENYKÉPESSÉG KUTATÁS, OKTATÁS ÉS INFORMÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK ÁLTAL

A régió egyes részei vezető helyet foglalnak el bizonyos technológiai területeken, de vannak elmaradott térségek is, ezért létfontosságú a tudás átadása. A versenyképesség az egyetemek, a kutatóintézetek és a vállalkozások azon képességétől függ, hogy tudnak-e új ötleteket, tudást és technológiákat generálni, illetve ezekből létre tudnak-e hozni piacképes termékeket.

A kutatási infrastruktúra célzott támogatása, az egyetemek, vállalkozások és politikai döntéshozók közötti erőteljesebb hálózatépítés, valamint az információs és kommunikációs technológiák jobb kihasználása létfontosságú a régió növekedésének előmozdítása szempontjából.

KÉPZETT ÉS BEFOGADÓ MUNKAERŐPIAC

Az emberekbe is be kell fektetni ahhoz, hogy a régióban fenntartható fejlődés és növekedés mehessen végbe, és ennek kapcsán kiemelten kell kezelni a tudást és a befogadást. Ha a régió fennálló erősségeire akarunk építeni, ehhez szükséges a felsőoktatáshoz való hozzáférés javítása és a képzési, valamint szociális támogatások korszerűsítése is.

A jólét növelését célzó intézkedéseknek többek között a következőkről kell gondoskodniuk: a kutatásra rendelkezésre álló források koncentrálása és koordinálása a Duna-régióban zajló kutatás és fejlesztés ösztönzése érdekében; fejlett kutatással foglalkozó közös kutatóközpontok alapítása; szakmai oktatást és szakképzést szolgáló közös programok kidolgozása; az e-kormányzati és e-egészségügyi szolgáltatások használatának bővítése a régióban élő polgárok javára; a társadalom peremére szorult közösségek, pl. a romák szegénysége és társadalmi kirekesztettsége elleni küzdelem.

A régió megerősítése

A régió megerősítését célzó pillér célkitűzései:

- az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése;
- a biztonság javítása, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés jelentette kihívásokkal való megküzdés közös munkával.

AZ INTÉZMÉNYI KAPACITÁSOK ÉS A BIZTONSÁG FELLENDÍTÉSE

A régióban fekvő országok háttere más és más. A jogállamiság, az átláthatóság, a demokrácia, a piacgazdaság és az általános politikai stabilitás eltérő rendszerek és hagyományok közegében alakultak ki. A stratégia hangsúlyozza a valamennyi szinten folytatott együttműködés fontosságát.

A pillér előmozdítása érdekében számos különböző intézkedést javasoltak, például: a közpénzek kezelésével kapcsolatos képzés és bevált gyakorlatok átadása; a Dunai Civil Társadalmi Fórum létrehozása; közös területrendezési iránymutatások kidolgozása.

A TÉMÁRÓL BŐVEBBEN

ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm